

MAMLAKATIMIZDA IQTISODIY RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA XOTIN-QIZLARNING ROLI

Mirjavharova Feruzaxon Usmonjonovna

Fargʻona viloyati yuridik texnikumi maxsus fan oʻqituvchisi. 3- darajali yurist.

tel: 94 399 30 01 E-pochta: Mirzavharovaferuzaxon@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14253813>

Annotatsiya. Xotin-qizlarning iqtisodiy rivojlanishdagi roli Oʻzbekistonning barqaror va inklyuziv iqtisodiy oʻsishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Oʻzbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida gender tengligi va xotin-qizlarni qoʻllab-quvvatlashga qaratilgan bir qator chora-tadbirlar belgilangan. Ushbu chora-tadbirlar xotin-qizlarning iqtisodiy faoliyatda ishtirokini oshirish, ularning ijtimoiy-iqtisodiy holatini yaxshilash va gender tengligini ta'minlashga qaratilgan. Ushbu maqolada mamlakatimizda iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashda xotin- qizlarning roli va ahamiyati haqida fikr-mulohazalar keltirib oʻtilgan.

Kalit soʻzlar: Oʻzbekiston, ayollar, iqtisodiy taraqqiyot, gender tengligi, tadbirkorlik, ta'lim.

THE ROLE OF WOMEN IN PROVIDING ECONOMIC DEVELOPMENT IN OUR COUNTRY

Abstract. The role of women in economic development is important in ensuring stable and inclusive economic growth of Uzbekistan. The Constitution of the Republic of Uzbekistan defines a number of measures aimed at gender equality and support for women. These measures are aimed at increasing the participation of women in economic activities, improving their socio-economic status and ensuring gender equality. This article discusses the role and importance of women in ensuring economic development in our country.

Key words: Uzbekistan, women, economic development, gender equality, entrepreneurship, education.

РОЛЬ ЖЕНЩИН В ОБЕСПЕЧЕНИИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ НАШЕЙ СТРАНЫ

Аннотация. Роль женщин в экономическом развитии важна для обеспечения стабильного и инклюзивного экономического роста Узбекистана. Конституция Республики Узбекистан определяет ряд мер, направленных на гендерное равенство и поддержку женщин. Эти меры направлены на расширение участия женщин в экономической деятельности, улучшение их социально-экономического статуса и обеспечение гендерного равенства. В данной статье рассматривается роль и значение женщин в обеспечении экономического развития нашей страны.

Ключевые слова: Узбекистан, женщины, экономическое развитие, гендерное равенство, предпринимательство, образование.

KIRISH

Zamonaviy O'zbekiston barqaror iqtisodiy rivojlanishga intilmoqda va bu jarayonda xotin-qizlar alohida o'rin tutmoqda. Ularning iqtisodiyotning turli tarmoqlarida faol ishtirok etishi nafaqat ijtimoiy masala, balki iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan biridir deb hisoblayman.

An'anaga ko'ra, o'zbek jamiyatida ayollarga asosan uy-ro'zg'or vazifasi yuklangan. Biroq, so'nggi o'n yilliklarda vaziyat sezilarli darajada o'zgardi. Mamlakatda amalga oshirilayotgan islohotlar, ta'lim olish imkoniyatlarining kengayishi, ijtimoiy normalarning o'zgarishi tufayli xotin-qizlar iqtisodiy hayotga tobora ko'proq jalb etilmoqda.

O'zbekiston iqtisodiyotida ayollarning o'rni quyidagicha:

- *Mehnat hissasi:* Iqtisodiyotning turli tarmoqlarida, qishloq xo'jaligidan tortib, xizmat ko'rsatish sohasigacha bo'lgan sohalarda ishchi kuchining salmoqli qismini ayollar tashkil etadi.

- *Tadbirkorlik sohasida:* O'z biznesini yo'lga qo'ygan ayollar soni tobora ko'payib borayotgani kichik va o'rta biznes rivojiga xizmat qilmoqda.

- *Ma'lumoti va malakasi:* Ayollarning ta'lim darajasi doimiy ravishda oshib bormoqda, bu esa ularga ko'proq malakali ish o'rinlarini egallash imkonini beradi.

- *Ijtimoiy mas'uliyat:* Ayollar oila va jamiyatni mustahkamlashda muhim o'rin tutadi, bu esa mamlakat barqarorligi va taraqqiyotiga xizmat qiladi.

Iqtisodiy Rivojlanishdagi Xotin-Qizlarning O'rni va ahamiyatiga qaraydigan bo'lsak, ular quyidagi sohalarda aktivlar.

1. Mehnat Bozoridagi Ishtirok:

Xotin-qizlar O'zbekistonning mehnat bozorida muhim rol o'ynaydi, ammo ular hali ham erkaklarga nisbatan kamroq ishtirok etmoqda. 2023- yilda ayollar mehnat kuchida ishtirok etishi erkaklardan 28 foizga past bo'lgan.¹ Agar ayollar iqtisodiy faoliyatda erkaklar bilan teng ishtirok etsa, O'zbekistonning milliy daromadi 29% ga oshishi mumkin.

2. Ta'lim va Malaka sohasidagi ishtiroki:

Ayollarning ta'lim olish imkoniyatlari yaxshilanmoqda, bu esa ularning iqtisodiy faoliyatda ishtirokini oshirishga yordam beradi.

¹ <https://www.worldbank.org/en/country/uzbekistan/publication/country-gender-assessment-2024>

2017-2023- yillarda oliy ta'limga kirish ko'rsatkichi ayollar uchun 27.4% ga yetdi.² Biroq, STEM (ilm-fan, texnologiya, muhandislik va matematika) sohalarida ta'lim olish imkoniyatlari hali ham cheklangan.

3. Ijtimoiy Kafolatlar va Qonunchilikdagi ishtiroki:

O'zbekiston hukumati xotin-qizlarning huquqlarini himoya qilish va gender tengligini ta'minlash uchun bir qator qonunlar va normativ hujjatlar qabul qilgan. 2022- yilda qabul qilingan Yangi Mehnat Kodeksi ayollarga ish joylarida teng imkoniyatlar yaratishga qaratilgan. Shuningdek, 2023- yilda oilaviy zo'ravonlikka qarshi qonunlar kuchaytirilgan ham.³

4. Iqtisodiy Mustaqillikdagi ishtiroki:

Xotin-qizlarni tadbirkorlikka jalb qilish va ularning iqtisodiy mustaqilligini oshirish maqsadida davlat tomonidan turli dasturlar amalga oshirilmoqda. Bunda, ayollarga tadbirkorlik ko'nikmalarini o'rgatish va ularni ish bilan ta'minlashga qaratilgan tashabbuslar mavjud.⁴

Ayollarning iqtisodiyotdagi ishtirokini rag'batlantiruvchi omillar quyidagilar:

- *Hukumat siyosati:* O'zbekiston hukumati gender tengligi va ayollarning huquqlarini kengaytirish masalalariga katta e'tibor qaratmoqda.
- *Ta'lim va o'qitish:* Sifatli ta'lim olish imkoniyatini oshirish ayollarga muvaffaqiyatli martaba uchun zarur bilim va ko'nikmalarga ega bo'lish imkonini beradi.
- *Ijtimoiy me'yorlarning o'zgarishi:* Ayollarning jamiyatdagi o'rni haqidagi an'anaviy g'oyalar asta-sekin o'zgarib bormoqda, bu esa ularning iqtisodiyotdagi ishtiroki uchun yanada qulay shart-sharoit yaratmoqda.
- *Tadbirkorlikni rivojlantirish:* Davlat tomonidan kreditlar olish, o'qitish va maslahat berish orqali ayollar tadbirkorligini rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratilmoqda.

Ayollarning iqtisodiyotdagi faoliyatidagi to'siqlar va ularni yengish yo'llari quyidagilar:

Erishilgan yutuqlarga qaramay, O'zbekistonda ayollar hali ham ma'lum qiyinchiliklarga duch kelishmoqda:

- *Gender stereotiplari:* Ayollarning jamiyatdagi roli haqidagi an'anaviy g'oyalar ularning imkoniyatlarini cheklashi mumkin.
- *Teng bo'lmagan mehnat sharoitlari:* Ayollar ko'pincha kamroq maosh oladi va rahbarlik lavozimlariga kirish imkoniyati cheklangan.

² <https://www.gazeta.uz/en/2024/06/19/women/>

³ <https://www.undp.org/uzbekistan/projects/gender-equality-0>

⁴ <https://www.undp.org/uzbekistan/gender-equality>

- *Ish va oilani muvozanatlash*: Kasbiy hayot va oilaviy mas'uliyatni muvozanatlash ko'plab ayollar uchun muammo bo'lib qolmoqda.

Ushbu to'siqlarni engib o'tish uchun quyidagilar zarur:

- *Gender stereotiplariga qarshi kurashni davom ettirish*: Ayollarning jamiyatdagi o'rni haqidagi eskirgan g'oyalarni o'zgartirishga qaratilgan axborot kampaniyalarini o'tkazish.

- *Mehnat bozorida ayollar uchun teng imkoniyatlarni ta'minlash*: Ish haqi bo'yicha gender farqini kamaytirish, boshqaruv organlarida xotin-qizlarning vakilligini oshirish choralari ko'rish.

- *Ayollarni qo'llab-quvvatlovchi infratuzilmani rivojlantirish*: Bolalar bog'chalarini, erta rivojlanish markazlarini, bolali ayollar uchun moslashuvchan ish jadvallari yaratish.

Bunday tadbirlarning amalga oshirilishi ayollarning jamiyatda o'z o'rniga, kariyerasiga, o'z ishiga ega bo'lishiga yordam beradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, O'zbekiston iqtisodiy taraqqiyotida ayollarning o'rni beqiyos. Ularning iqtisodiyotning turli tarmoqlaridagi faol ishtiroki mahsuldorlikni oshirish, innovatsiyalar va mamlakat barqaror rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Xotin-qizlarning iqtisodiyotdagi faolligini yanada oshirish uchun davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashni davom ettirish, teng imkoniyatlar yaratish, gender stereotiplariga qarshi kurashish zarur.

Xotin-qizlarning iqtisodiy rivojlanishdagi roli O'zbekistonning kelajagi uchun juda muhimdir. Ularning iqtisodiy faoliyatda ishtirokini oshirish, gender tengligini ta'minlash va ijtimoiy kafolatlarni kuchaytirish orqali mamlakatning iqtisodiy o'sishini tezlashtirish mumkin. Buning uchun davlat, jamiyat va xotin-qizlarning o'zlari birgalikda harakat qilishlari zarur. Gender tengligi va xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash sohasidagi harakatlar O'zbekistonni yanada barqaror va rivojlangan mamlakatga aylantirishda muhim omil bo'ladi.

REFERENCES

1. <https://uzbekistan.unfpa.org/en/topics/gender-equality-27>
2. <https://www.worldbank.org/en/country/uzbekistan/publication/country-gender-assessment-2024>
3. <https://www.gazeta.uz/en/2024/06/19/women/>
4. <https://www.undp.org/uzbekistan/projects/gender-equality-0>
5. <https://www.undp.org/uzbekistan/gender-equality>